

Novum

Doctor honoris causa címmel tüntették ki dr. Gánóczy Sándor emeritus professzort Kolozsváron

A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem doctor honoris causa címmel tüntette ki Gánóczy Sándor emeritus professzort a Római Katolikus Teológia Karának kezdeményezésére. A kitüntetést a tudományegyetem központi épületének Aula magna termében vette át 2018. április 17-én.

A nemzetközi hírű professzort dr. Zamfir Korinna, a katolikus kar professzora laudálta, aki népes hallgatóság előtt tartott előadást. Ugyanezen nap délutánján előadást tartott A Szentháromság teremő szinergiája Cezáriai Baszileosz szerint címmel a Római Katolikus Teológia Kar székhelyének Márton Áron termében. A következő nap délelőttjén a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet meghívásának is eleget téve tartott előadást Teológiai meggondolások a kálvini és az ignáci lelkiségről címmel, a délutáni órákban pedig a Bencés Kiadó gondozásában frissen megjelent Megélni halálunkat című könyvéhez fűzött kommentárokat előadás keretében. E munkája az eutanázia kérdéskörébe nyújt betekintést, és abban kíván eligazítani, hogy a keresztyén ember miképpen viszonyuljon a halálhoz.

A következő sorokban dr. Gánóczy Sándor emeritus professzor laudációját közöljük.

Dr. Gánóczy Sándor laudációja

Tisztelt rektor úr és a Román Akadémia elnöke!

Tisztelt szenátuselnök úr! Tisztelt dékán úr!

Kedves Gánóczy Sándor professzor úr!

Tisztelt kollégák! Kedves diákok!

Engedjék meg, hogy egy személyes megjegyzéssel kezdjem. Szakmai pályafutásom egyik legmeghatóbb eseménye és nagy megtiszteltetés számomra, hogy Gánóczy Sándor professzor úr laudációját tarthatom egyetemünkön díszdoktorrá avatása alkalmával. Majdnem 20 évvel ezelőtt fedeztem fel a budapesti Országos Széchényi Könyvtárban Gánóczy Sándor professzor *Kálvin, az Egyház és az egyházi szolgálat teológusa (Calvin: théologien de l'Église et du ministère)* című könyvét, amely döntő módon meghatározta Kálvinról alkotott képemet. Akkor nem gondoltam, hogy szinte két évtizeddel később egy ilyen alkalommal fejez-

hetem ki mély elismerésemet a szerző és széles körű szakmai tevékenysége iránt.

A magyar származású Gánóczy Sándor az egyik legjelentősebb kortárs katolikus teológus. A szisztematikus teológia tanára, a Würzburgi Egyetem emeritus professzora. Jól ismert német, francia és magyar szakmai körökben, de könyveit angolra, spanyolra, katalánra, olaszra, lengyelre és koreaira is lefordították. Egyike azon kevés kortárs katolikus teológusnak, aki a II. vatikáni zsinat idején kezdte el pályafutását, s akinek teológiai munkásságát meghatározta a zsinat ökumenikus nyitása, a katolikus egyház nyitása a mai világ felé.

Gánóczy Sándor 1928-ban született Budapesten, 1953-ban szentelték pappá Párizsban, Rómában szerzett teológiai doktori fokozatot a Pápai Gergely Egyetemen (1963), majd filozófiai doktorátust a Sorbonne-on (1969). A Münsteri Egyetemen habilitált teológiából (1967), dogmatikát tanított Münsterben és a párizsi Katolikus Intézetben, majd közel 25 évig (1972–1996) a dogmatika professzora volt a Würzburgi Egyetemen. Egy évig az aacheni Rajna-vesztfáliai Főiskolán a teológia és a természettudományok interdiszciplináris párbeszédét előmozdító tanszék vezetője is volt.

Gánóczy Sándor termékeny teológus. Munkássága több mint 5 évtizedet ölel fel. Több mint 30 könyv szerzője – nem számítva a fordításokat és az új kiadásokat –, és több mint 150 tanulmányt írt. Két újabb könyve nemrég jelent meg. Munkássága mélységesen interdiszciplináris, és a kortárs problémákra és kihívásokra keres választ. Korábbi hallgatói, akik ma elismert egyetemi tanárok, olyan eredeti kutatóként, eredeti és kreatív gondolkodóként határozzák meg, mint aki átlépi a kutatási területek közötti határokat.

Gánóczy professzor a párbeszéd embere, a párbeszéd teológusa. Itt e megállapítás két vonatkozását szeretném kiemelni: elköteleződését az ökumenikus párbeszédben és a természettudományokkal folytatott dialógust.

1. Gánóczy Sándor az ökumenikus párbeszéd kiemelkedő teológusa. 1968 és 1972 között a Keresztény Egységtitkárság munkatársa volt, majd a németországi Lutheránus-Katolikus Munkaközösség tagjaként (1978–1990) olyan dokumentumok kidolgozásában vett részt, amelyek jelentős konvergenciát eredményeztek a korábban egyházelvásztónak tekintett dogmatikai kérdésekben. E bizottság keretében alakult ki a párbeszéd és barátság Gánóczy Sándor és a neves lutheránus teológus, Wolfhart Pannenberg között, aki szintén a Babeş–Bolyai Tudományegyetem díszdoktora (2008). De nemzetközi hírnevét leginkább Kálvin munkássága elmélyült és árnyalt elemzésének köszönheti.

A katolikus Gánóczy Sándor nemzetközi szinten az egyik legjelentősebb Kálvin-szakértő. Kálvin teológiáját már innovatív, ma alapműnek számító doktori disszertációjában vizsgálta (*Calvin, theologien de l'Église et du Ministère*. Róma 1963; kiadás: és Les Editions du Cerf, Paris 1964). De számos további kötetben és tanulmányban kritikus szimpátiával vizsgálta a kálvini teológia különféle kérdéseit. A genfi reformátorról szóló írásaiban folyamatosan arra törekedett, hogy

megtalálja a közös nevezőt, a protestáns teológia értékeit a teológiai vélemények jogos pluralizmusa iránti tisztelet jegyében. Kálvinról alkotott munkássága elismeréseként a Genfi Egyetem, majd a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem díszdoktori címmel tüntette ki (1982, illetve 1994).

Teológiai munkássága nemcsak katolikus körökben fontos. A Szentháromságról szóló könyve (*La Trinité créatrice. Synergie en théologie*. Paris 2003) a kappadókiai atyák által használt szinergiafogalomra épít, és arra mutat rá, hogy a szinergia analóg fogalom, amely a kortárs tudományban is fontos helyet foglal el.

2. Ezzel már érintjük a tudománnyal folytatott párbeszéd témáját. A teológia tudományos jellege, illetve helye ma vita tárgyát képezi az egyetemi oktatás rendszerében. Gánóczy professzor munkássága nemcsak a teológiai kutatás tudományos jellegét igazolja, hanem a kutató azon képességéről is tanúskodik, hogy párbeszédet kezdjen a természettudományokkal és az idegtudománnyal. Ő olyan teológiát képvisel, amely távol áll az apologetikus megközelítésektől. Ehelyett kész valódi párbeszédet kezdeni a természettudománnyal. A teológia és a tudomány viszonyát a komplementaritás fogalmával írja le. A fogalmat Niels Bohrtól kölcsönzi, aki ezzel írja le a fény hullámrészecske kettősségét. Ebbe a kontextusba illeszkednek a teremtéstan és az evolúcióelmélet konvergenciájáról írt tanulmányai, a kreacionizmus és intelligens tervezés kritikája, valamint a relativitáselmélet, a kvantummechanika és a káoszelmélet meglátásainak beépítése a teológiába.

Gánóczy Sándor professzor kutatása az idegtudomány teológiai vonatkozásaira is kiterjedt, különös tekintettel a központi idegrendszer és a kognitív funkciók viszonyára. Egyik legismertebb dialógus partnere Jean-Pierre Changeux francia neurobiológus, Jacques Monod tanítványa, a redukcionizmus képviselője, aki a tudatot az idegrendszer biokémiai folyamatai kísérőjelenségének tekinti. A témáról írt könyveiben – *De l'homme neuronal à l'homme de vérité*. À propos de quatre ouvrages de J.-P. Changeux (2006), *Christianisme et Neurosciences: pour une théologie de l'animal humain* (2008) Gánóczy professzor elfogulatlanul vizsgálja Changeux álláspontját, és elmélyülten elemzi az emberi és állati viselkedés viszonyát, a tudat, a gondolkodás, az akarat, az emlékezet, a beszéd, az érzelem, a szeretet, a művészet, a vallás, az etika kapcsolatát az agyi funkciókkal. Olyan teológiai antropológiát dolgozott ki, amely összeegyeztethető az idegtudománnyal. Holisztikus és integrált látásmódja szakít a platóni dualizmussal, és az ember testi-lelki dimenziója egységét hangsúlyozza Heinrich Rombach strukturális ontológiája alapján.

Kettőjük hosszú időre visszamenő párbeszédét felidézve, Jean-Pierre Changeux nem tagadja a nézetkülönbségeket, de kiemeli Gánóczy kivételes érdeklődését az idegtudományok iránt. *Kereszténység és idegtudomány* című könyvét izgalmasnak és műfaját tekintve a világon egyedülállónak tekinti. Tudósként úgy értékeli, hogy a könyvben nagyon alaposan vizsgálja mindazt, ami az idegtudományra vonatkozik, és kijelentései megfelelnek a kutatás jelenlegi állásának. Noha nem követi

teológiai értelmezését, Changeux azt nagyon eredetinek és a legnagyobb érdeklődésre érdemesnek tekinti.

Interdiszciplináris kutatása elismeréseként Gánóczy professzort a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották. Munkásságát a neves biológus, Csányi Vilmos méltatta, aki Gánóczy Sándor érdemeit hangsúlyozza a kreacionizmus kritikája terén, és kiemeli rendkívüli eredményeit a teológia, illetve a fizika, a biológia és az idegtudomány közötti párbeszéd terén. Csányi azon ritka teológusok egyikének tekinti őt, akik képesek megérteni a természettudományok módszereit és elméleteit.

Meg kell említeni továbbá *Bizalom a bizalmatlanságon túl* című könyvét, amelyet Marc Jeannerod neurológus agykutatóval írt (*Confiance par-delà la méfiance: un essai pluridisciplinaire*, Paris 2013). A szerzők a neurofiziológia, pszichológia, szociológia és a kortárs filozófiák meglátásait alkalmazva keresnek megoldást a különböző válsághelyzetekre, a személyiségfejlődéssel kapcsolatos kérdésekre és a rossz és a szenvedés kérdésére, valamint más, a társas élethez, a neveléshez, az élet végéhez és az eutanáziához kapcsolódó témákra.

Végül meg kell itt említenem Gánóczy Sándort, az embert és az oktatót. Volt tanítványai, akik ma egyetemi tanárok (Daniela Müller Nijmegenben, Jürgen Bründl Bambergben), kiemelik azt a páratlan képességét, hogy lelkesedést ébresszen a hallgatókban a szisztematikus teológia, a kritikus gondolkodás iránt. Olyan példaképnek tekintik őt, aki a teológusok számos nemzedéket ihlette, olyan embernek, aki új utakat nyitott tanítványai előtt. Ide tartozik a női hallgatók támogatása az egyetemi pályán egy férfiak többségű szakmai világban. Gánóczy Sándor nemcsak szaktudást adott át, hanem emberi és keresztény értékeket is, és a polgári bátorság példáját nyújtotta tanítványainak egész pályafutása alatt.

Köszönöm a figyelmet!

Zamfir Korinna